

Centralna banka
BOSNE I HERCEGOVINE
Централна банка
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

SEDMIČNI PREGLED KRETANJA NA GLOBALNIM FINANSIJSKIM TRŽIŠTIMA

29.04.2024. – 03.05.2024.

ODJELJENJE ZA BANKARSTVO, SLUŽBA FRONT OFFICE

Sarajevo, 06.05.2024. godine

SEDMIČNI PREGLED KRETANJA NA GLOBALNIM FINANSIJSKIM TRŽIŠTIMA
29.04.2024. – 03.05.2024.

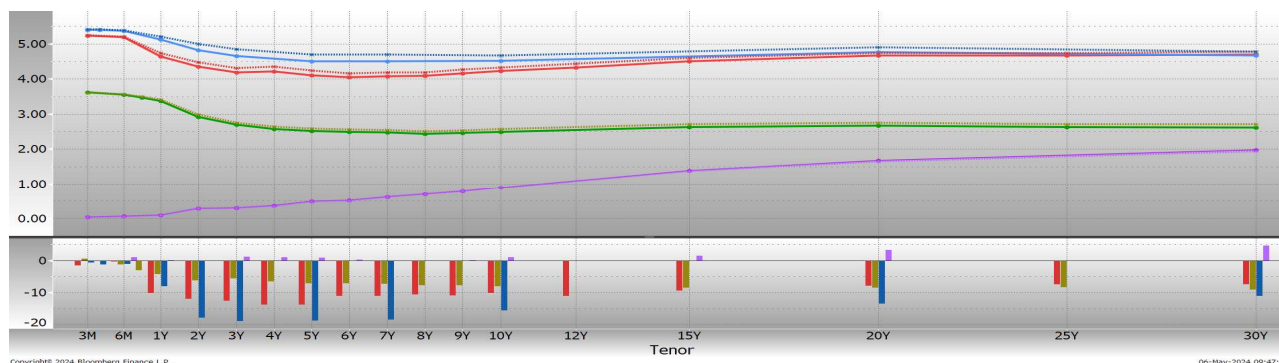
Tabela 1: Prikaz kretanja prinosa na državne obveznice

Prinosi	Eurozona		SAD		Velika Britanija		Japan	
	26.4.24	3.5.24	26.4.24	3.5.24	26.4.24	3.5.24	26.4.24	3.5.24
2 godine	2,99	2,92	4,99	4,82	4,48	4,36	0,29	0,29
5 godina	2,59	2,51	4,69	4,50	4,24	4,10	0,48	0,49
10 godina	2,58	2,50	4,66	4,51	4,32	4,22	0,89	0,90

Tabela 2: Prikaz kretanja prinosa na njemačke Bubillove

Dospijeće	Prinosi	
	26.4.24	3.5.24
3 mjeseca	3,630	3,650
6 mjeseci	3,563	3,550
1 godina	3,437	3,388

Graf 1: Prikaz krivulja prinosa državnih obveznica

Graf prikazuje krive prinosa Njemačke (zelena), SAD (plava), Velike Britanije (crvena) i Japana (ljubičasta) za periode od 3 mjeseca do 30 godina na dane 03.05.2024. godine (pune linije) i 26.04.2024. godine (isprekidane linije). Na donjem dijelu grafa je prikazana razlika između vrijednosti odgovarajućih prinosa na navedene datume.

OECD je objavio ažurirane prognoze ekonomskog rasta prema kojima se sada očekuje globalni rast od 3,1% ove godine i 3,2% u 2025. godini, što je poboljšanje u odnosu na februarske prognoze (2,9% i 3,0%, respektivno). Revizija naviše u tekućoj godini je vođena povećanjem prognoze rasta u SAD u istom periodu.

EUROZONA

Prinosi obveznica Eurozone su u odnosu na prethodnu sedmicu zabilježili pad duž cijele krive. Prinosi njemačkih obveznica su smanjeni između 6 i 8 baznih poena, a prinosi italijanskih obveznica između 9 i 11 baznih poena. Tokom sedmice prinosi su bilježili volatilna dnevna kretanja. Na početku sedmice zabilježen je pad prinosa, da bi već u utorak došlo do izraženijeg rasta nakon objavljenih pozitivnih podataka o rastu BDP-a i padu stope inflacije u Eurozoni. Ipak nakon praznika su prinosi u četvrtak ponovo smanjeni nakon objavljivanja lošijih podataka o prerađivačkom sektoru u Eurozoni. Dodatni pad prinosa je zabilježen na kraju prošle sedmice pod utjecajem povećanih očekivanja, da bi ciklus smanjenja kamatnih stopa Feda mogao započeti prije kraja ove godine, a nakon što su objavljeni slabiji podaci od očekivanih za tržište rada.

Članovi UV ECB su još jednom potvrdili da je veoma izvjesno da u junu ECB smanjiti kamatne stope, pod pretpostavkom da ne dođe do većih promjena u ekonomiji. Ipak, za daljnja kretanja kamatnih stopa većina njih i dalje ukazuje na potrebu za opreznost, odnosno da putanja nakon juna nije izvjesna. Kao argument za to navodili su neizvjesnost po pitanju rasta plaća (što može utjecati na povećanu inflaciju), geopolitičke rizike i slično.

Odricanje od odgovornosti (Disclaimer)

Navedeni pregled kretanja je zasnovan na eksternim izvorima i ne sadrži bilo kakve komentare, procjene i stavove CBBiH. Centralna banka ne može garantirati njihovu tačnost i ne snosi odgovornost za direktnu ili indirektnu štetu koja može nastupiti kao posljedica korištenja ili nemogućnosti korištenja informacija, materijala ili sadržaja, ili za posljedice odluka donesenih na osnovu njih.

U najnovijim prognozama OECD-a je navedeno da će Njemačka nastaviti “zavlačiti“ Eurozonu. Povećana je prognoza ekonomskog rasta Eurozone na 0,7% ove godine (prethodno je prognozirano 0,6%) i 1,5% sljedeće godine (prethodno 1,3%) jer niža inflacija podstiče kupovnu moć domaćinstava i otvara put za smanjenje kamatnih stopa.

Tabela 3: Kretanje ekonomskih indikatora za Eurozonu

Red. br.	Ekonomski indikatori	Očekivanje	Stvarno	Prethodni
			stanje	period
1.	Stopa inflacije – EZ (prelim.) APR	2,4%	2,4%	2,4%
2.	Temeljna stopa inflacije – EZ (prelim.) APR	2,6%	2,7%	2,9%
3.	Proizvođačke cijene – Francuska (G/G) MAR	-	-7,5%	-5,5%
4.	Proizvođačke cijene – Austrija (G/G) MAR	-	-6,3%	-6,4%
5.	Proizvođačke cijene – Italija (G/G) MAR	-	-12,7%	-14,2%
6.	BDP – EZ (Q/Q) prelim. I kvartal	0,1%	0,3%	-0,1%
7.	BDP – Njemačka (Q/Q) prelim. I kvartal	0,1%	0,2%	-0,5%
8.	BDP – Francuska (Q/Q) prelim. I kvartal	0,1%	0,2%	0,1%
9.	BDP – Austrija (Q/Q) I kvartal	-	0,2%	0,0%
10.	BDP – Italija (Q/Q) prelim. I kvartal	0,1%	0,3%	0,1%
11.	BDP – Španija (Q/Q) prelim. I kvartal	0,4%	0,7%	0,7%
12.	BDP – Belgija (Q/Q) prelim. I kvartal	-	0,3%	0,3%
13.	BDP – Irska (Q/Q) prelim. I kvartal	-	1,1%	-3,4%
14.	PMI indeks prerađivačkog sektora – EZ (final.) APR	45,6	45,7	46,1
15.	Industrijska proizvodnja – Francuska (G/G) MAR	1,4%	0,7%	-0,6%
16.	Prerađivačka proizvodnja – Francuska (G/G) MAR	1,2%	1,0%	-0,1%
17.	Maloprodaja – Njemačka (G/G) MAR	-0,7%	-2,7%	2,2%
18.	Potrošnja stanovništva – Francuska (G/G) MAR	0,1%	0,5%	-0,7%
19.	Stopa nezaposlenosti – EZ MAR	6,5%	6,5%	6,5%
20.	Stopa nezaposlenosti – Njemačka APR	5,9%	5,9%	5,9%
21.	Stopa nezaposlenosti – Italija MAR	7,5%	7,2%	7,4%
22.	Stopa nezaposlenosti – Belgija MAR	-	5,5%	5,5%
23.	Stopa nezaposlenosti – Irska APR	-	4,4%	4,1%
24.	Stopa nezaposlenosti – Grčka MAR	-	10,2%	10,8%

SAD

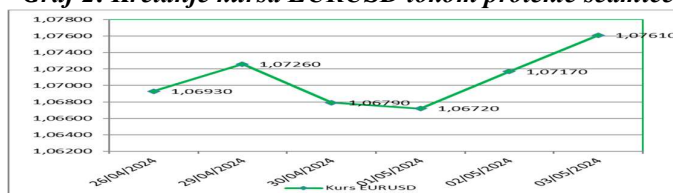
FOMC je na sjednici završenoj u srijedu, u skladu sa očekivanjima, zadržao referentnu kamatnu stopu u ciljanom rasponu 5,25–5,50%. Odluka o zadržavanju referentne kamatne stope je donijeta jednoglasno, a ovo je ujedno šesti put zaredom da je Fed zadržava na trenutnom nivou. Predsjednik Feda Powell je odbacio mogućnost povećanja kamatnih stopa, ublažavajući zabrinutost da centralna banka vjerovatno neće moći obuzdati inflaciju. Powell je ponovio stav da kreatori monetarne politike žele biti više uvjereni da se inflacija smanjuje prije nego što donesu odluku o smanjenju kamatnih stopa. Istakao je i da bi kreatori monetarne politike u drugim zemljama mogli smanjiti kamatne stope brže od SAD-a usljed zabrinutosti za usporavanje ekonomskog rasta. Fed je najavio smanjenje limita vezanog za kupovine trezorskih zapisa na 25 milijardi USD sa 60 milijardi USD mjesečno, dok je zadržao limite vezane za vrijednosne papire osigurane hipotekom (MBS) na 35 milijardi USD. Prema trenutnim očekivanjima tržišnih učesnika prvo smanjenje kamatnih stopa bi moglo uslijediti u novembru, iako i septembar ostaje mogućnost. Nakon objavljivanja lošijih podataka sa tržišta rada u petak očekivanja vezana za smanjenje referentne kamatne stope Feda u ovoj godini od strane tržišnih učesnika su povećana na 46 baznih poena sa 40 baznih poena, koliko su iznosila dan ranije.

OECD je povećao prognozu rasta privrede SAD na 2,6% za ovu godinu, u odnosu na prethodno prognoziranih 2,1%. Međutim, očekuje se da će američka ekonomija usporiti na 1,8% naredne godine, nešto manje od prethodno prognoziranih 1,7%.

Tabela 4: Kretanje ekonomskih indikatora za SAD

Red. br.	Ekonomski indikator		Očekivanje	Stvarno stanje	Prethodni period
1.	PMI indeks uslužnog sektora F	APR	51,0	51,3	51,7
2.	ISM indeks uslužnog sektora	APR	52,0	49,4	51,4
3.	Broj zahtjeva za hipotekarne kredite	26. apr	-	-2,3%	-2,7%
4.	Trgovinski bilans (u mlrd USD)	MAR	-69,8	-69,4	-69,5
5.	Indeks potrošačkog povjerenja	APR	104,0	97,0	103,1
6.	Inicijalni zahtjevi nezaposlenih za pomoć	27. apr	211.000	208.000	208.000
7.	Kontinuirani zahtjevi nezaposlenih za pomoć	20. apr	1.790.000	1.774.000	1.774.000
8.	Stopa nezaposlenosti	APR	3,8%	3,9%	3,8%
9.	Promjena zaposlenih nefarmerski sektor	APR	193.000	167.000	243.000
10.	Promjena zaposlenih privatni sektor	APR	165.000	223.000	177.000
11.	Promjena zaposlenih prerađivački sektor	APR	5.000	8.000	-4.000
12.	PMI indeks prerađivačkog sektora F	APR	49,9	50,0	51,9

Graf 2: Kretanje kursa EURUSD tokom protekle sedmice

USD je deprecirao u odnosu na EUR, te je kurs EURUSD zabilježio rast sa nivoa od 1,0693 na nivo od 1,0761.

VELIKA BRITANIJA

Prinosi obveznica Velike Britanije su smanjeni između 10 i 14 baznih poena tokom prošle sedmice.

OECD je revidirao prognoze ekonomskog rasta Velike Britanije na 0,4% za 2024. godinu, što je smanjenje u odnosu na februarsko predviđanje od 0,7%. Također, predviđa se da će ekonomski rast za narednu godinu biti samo 1,0%, u poređenju sa ranijom prognozom od 1,2%. To implicira da će ekonomski rast Velike Britanije zaostajati za rastom Francuske i Njemačke sljedeće godine. Očekuje se i da će Velika Britanija doživjeti brži rast potrošačkih cijena 2024. i 2025. godine.

News je objavio da je BoE revidirala svoje procjene vezane za ukupne gubitke koji se očekuju od kupovine obveznica u okviru programa kvantitativnih olakšica, predviđajući da će se gubici materijalizirati u narednoj deceniji. Ovi gubici, koje su pokrili poreski obveznici, izazvali su političku debatu. BoE predviđa neto gubitak od 85 milijardi GBP do 2034. godine, u odnosu na prethodnu procjenu od 80 milijardi GBP.

Planovi ministara u Velikoj Britaniji da smanje beneficije za pojedince sa dugotrajnim invaliditetom i drugim zdravstvenim stanjima imaju za cilj suzbijanje eskalacije socijalnih izdataka, predlažući prilagođavanje podobnosti za individualnu pomoć (eng. Personal independence payments), koju trenutno prima 2,6 miliona radno sposobnih odraslih osoba. Premijer Sunak se zalaže za ove promjene, navodeći kao razlog zloupotrebu sistema i zagovarajući smanjenje oslanjanja na beneficije. Direktor finansijskog regulatora (FCA) Rathi je izrazio skepticizam prema privatnim dioničkim grupama koje predstavljaju sistemski rizik. Rathi je naglasio važnost sveobuhvatnog razumijevanja dokaza prije implementacije regulatornih mjera.

Tabela 5: Kretanje ekonomskih indikatora za UK

Red. br.	Ekonomski indikator		Očekivanje	Stvarno stanje	Prethodni period
1.	PMI kompozitni indeks (final.)	APR	54,0	54,1	52,8
2.	PMI indeks uslužnog sektora (final.)	APR	54,9	55,0	53,1
3.	PMI indeks prerađivačkog sektora	APR	48,7	49,1	50,3
4.	Promjena zvaničnih rezervi (u milionima USD)	APR	-	13,0	2.310
5.	Monetarni agregat M4 (G/G)	MAR	-	0,5%	-1,0%
6.	Neto potrošački krediti (u milijardama GBP)	MAR	1,5	1,6	1,4
7.	Broj odobrenih hipotekarnih kredita (u '000)	MAR	61,5	61,3	60,5
8.	Nationwide indeks cijena kuća (G/G)	APR	1,2%	0,6%	1,6%

Tokom protekle sedmice GBP je deprecirala u odnosu na EUR pa je kurs EURGBP zabilježio rast sa nivoa od 0,85599 na nivo od 0,85778. GBP je aprecirala u odnosu na USD pa je kurs GBPUSD povećan sa nivoa od 1,2493 na nivo od 1,2547.

JAPAN

U ponedjeljak i petak finansijsko tržište u Japanu je bilo zatvoreno zbog praznika. Iako su se pojavile špekulacije o valutnoj intervenciji na deviznom tržištu, kako bi se spriječila daljnja deprecijacija JPY, zvanične potvrde o tom nije bilo. Diplomata Kanda suzdržao se od potvrde valutne intervencije, ali je naglasio spremnost da se suprotstavi ekstremnim fluktuacijama valute, upozoravajući na štetne špekulativne poteze i naglašavajući njihov negativan utjecaj na nacionalnu ekonomiju. Kanda je ukazao na spremnost Japana da intervenira "24 sata, 365 dana", s tim da svaka devizna intervencija bude objavljena do kraja maja.

BoJ je izvijestila o značajnom projektiranom smanjenju bilansa tekućeg računa za 7,56 biliona JPY (48,2 milijarde USD) zbog fiskalnih faktora poput izdavanja državnih obveznica i plaćanja poreza. Dok je BoJ nedavno odlučila zadržati trenutnu monetarnu politiku, ukazujući na nastavak skoro nulte kamatne stope, nagovještaji guvernera Uedae i kvartalni izvještaj ukazuju na moguću seriju povećanja kamatnih stopa u narednim godinama, potencijalno počevši od jeseni. Iako je JPY dostigao najniži nivo u odnosu na USD u posljednje 34 godine usred fokusa tržišta na trenutnu politiku, analitičari predviđaju postepeno povećanje referentne kamatne stope, sa projekcijama da će dostići nivo od 1% do kraja 2025. godine.

OECD je smanjio svoju prognozu ekonomskog rasta za Japan na 0,5% u 2024. godini sa ranijih 1,0%, ali je poboljšao prognozu na 1,1% u 2025. godini sa 1%, koliko je prognozirano u februaru.

Tabela 6: Kretanje ekonomskih indikatora za Japan

Red. br.	Ekonomski indikator		Očekivanje	Stvarno stanje	Prethodni period
1.	PMI indeks prerađivačkog sektora F	APR	49,9	49,6	48,2
2.	Stopa nezaposlenosti	MAR	2,5%	2,6%	2,6%
3.	Maloprodaja (G/G)	MAR	2,4%	1,2%	4,7%
4.	Industrijska proizvodnja (G/G) P	MAR	-6,3%	-6,7%	-3,9%
5.	Monetarna baza (G/G)	APR	-	2,1%	1,6%

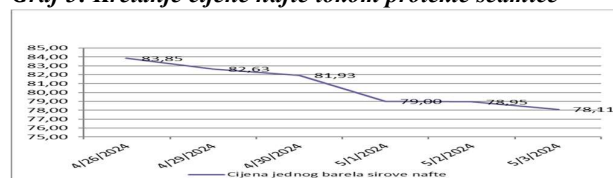
JPY je tokom protekle sedmice aprecirao u odnosu na EUR te je kurs EURJPY zabilježio pad sa nivoa od 169,31 na nivo od 164,72. JPY je aprecirao i u odnosu na USD te je kurs USDJPY zabilježio pad sa nivoa 158,33 na nivo od 153,05.

NAFTA I ZLATO

Cijena jednog barela sirove nafte na otvaranju tržišta u ponedjeljak je iznosila 83,85 USD (78,42 EUR). Cijena nafte je tokom protekle sedmice svakodnevno bilježila smanjenje zbog ublažavanja geopolitičkih rizika na Bliskom istoku i neizvjesnosti oko smanjenja kamatnih stopa. Početkom sedmice cijena nafte je smanjena, jer su pregovori o prekidu vatre između Izraela i Hamasa u Kairu ublažili zabrinutost zbog šireg sukoba na Bliskom istoku. OPEC predviđa da će globalna potražnja za naftom dostići nivo od 116 miliona barela dnevno do 2045. godine. Povećanje zaliha sirove nafte u SAD, kao i zabrinutost zbog uporne inflacije koja utječe na očekivanja smanjenja kamatnih stopa Feda nastavili su utjecati na smanjenje cijene ovog energenta do kraja sedmice. Prema podacima koje je objavilo Ministarstvo energetike SAD zalihe sirove nafte su prošle sedmice porasle za 7,3 miliona barela, a februarska proizvodnja nafte zabilježila je najveći mjesečni rast u posljednje tri godine. Istovremeno, Američki institut za naftu (API) je saopćio su da zalihe sirove nafte u SAD prošle sedmice povećane za 4,9 miliona barela, suprotno očekivanjima smanjenja za 1,5 miliona barela. Uprkos negativnim rizicima Međunarodna agencija za energiju (IEA) predviđa stabilan rast globalne potražnje za naftom, podržavajući cijene. Očekuje se da će OPEC+ produžiti smanjenje proizvodnje kako bi održao deficit ponude i potražnje, iako i dalje postoji zabrinutost zbog potencijalnih ograničenja proizvodnje iz škriljaca u SAD. Proizvodnja sirove nafte zemalja članica OPEC je u aprilu ostala relativno stabilna u odnosu na mart uz manje fluktuacije među njima. Krajem sedmice referentna vrijednost nafte WTI je smanjena na nivo blizu 78 USD, što je najniži nivo od sredine marta, jer Hamas razmatra privremeni prekid vatre s Izraelom, smanjujući premiju geopolitičkog rizika na cijene sirove nafte. Pored toga, OPEC je održao radni sastanak o rješavanju problema prekomjerne proizvodnje nafte i kreiranju kompenzacijskih planova za prethodne viškove.

Na zatvaranju tržišta u petak cijena jednog barela sirove nafte je iznosila 78,11 USD (72,59 EUR). Cijena nafte je smanjena u odnosu na prethodnu sedmicu za 6,85%.

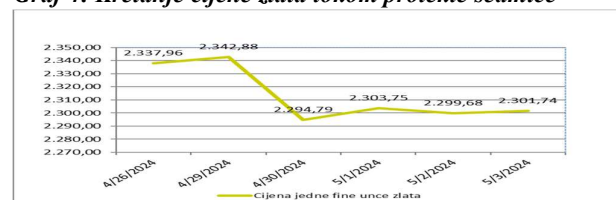
Graf 3: Kretanje cijene nafte tokom protekle sedmice

Na otvaranju londonske berze metala u ponedjeljak cijena jedne fine unce zlata je iznosila 2.337,96 USD (2.186,44 EUR).

Tokom protekle sedmice cijena zlata je imala trend smanjenja uoči iščekivanja odluka Feda. Najveći dnevni pad od preko 2% je zabilježen u utorak. Prema podacima World Gold Councila javne institucije, posebno centralne banke, dodale su 290 tona zlata svojim zvaničnim fondovima u I kvartalu, dok je Kina predvodila kupovinu. Značajan dio ovih akvizicija ostao je neprijavljen, što je izazvalo špekulacije o neotkrivenim "tajnim kupcima". Primijećeno je da je jaz između javno dostupnih podataka i vlastitih procjena istraživačke kompanije Metals Focus bio najveći u posljednje dvije godine. Neki analitičari ovogodišnji rast cijene zlata od 12% pripisuju utjecaju ovih "tajnih kupaca" među centralnim bankama. Ovaj porast kupovina centralnih banaka u I kvartalu predstavlja najveće povećanje otkada su se podaci počeli pratiti 2000. godine i naglašava kontinuiranu globalnu potražnju za zlatom kao sredstvom sigurnog utočišta usljed ekonomskih neizvjesnosti. Jedino smanjenje ulaganja u ovaj plemeniti metal je zabilježeno kod Centralne banke Uzbekistana (-14 tona). U izvještaju World Gold Councila za I kvartal se, također, navodi da je prosječna cijena zlata dostigla rekordnih 2.070 USD po unci u navedenom periodu, što je povećanje od 10% u odnosu na isti period prethodne godine i povećanje od 5% na kvartalnom nivou. Proizvodnja plemenitog metala u rudnicima je također porasla za 4% u odnosu na prethodnu godinu, na nivo od 893 tone, što je rekord za I kvartal. Zapadni investitori su pokazali snažnu kupovinu zlata uz uravnoteženo uzimanje profita, dok su istočna tržišta pokazala snažnu kupovinu u periodu porasta cijene. Na zatvaranju tržišta u petak cijena jedne fine unce zlata je iznosila 2.301,74 USD (2.138,96 EUR). Cijena zlata je već drugu sedmicu zabilježila pad, te je u odnosu na prethodnu smanjena za 1,55%.

Graf 4: Kretanje cijene zlata tokom protekle sedmice

Odricanje od odgovornosti (Disclaimer)

Navedeni pregled kretanja je zasnovan na eksternim izvorima i ne sadrži bilo kakve komentare, procjene i stavove CBBiH. Centralna banka ne može garantirati njihovu tačnost i ne snosi odgovornost za direktnu ili indirektnu štetu koja može nastupiti kao posljedica korištenja ili nemogućnosti korištenja informacija, materijala ili sadržaja, ili za posljedice odluka donesenih na osnovu njih.